

Koliko je poduzećima u Hrvatskoj jednostavno plaćati poreze?

dr. sc. Mihaela Bronić

Hrvatska je 2009. zauzela 42. mjesto između 183 zemlje po jednostavnosti plaćanja poreza domaćih malih i srednjih poduzeća. Iako je Hrvatska i dalje visoko pozicionirana, riječ je o pogoršanju položaja jer je 2008. zauzimala 39. mjesto. Stoga su potrebne reforme poput pojednostavljenja propisa vezanih uz plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje.

Projekt *Doing business*

Projekt Svjetske banke *Doing Business* provodi se već devet godina za redom u sve većem broju zemalja.¹ Za 2009. proveden je u 183 zemlje. Cilj projekta je utvrditi koliko je u određenoj zemlji jednostavno domaćem poduzetniku otvoriti i voditi malo ili srednje poduzeće prema propisima o poslovanju. Stoga se izračunava niz međunarodno usporedivih pokazatelja vezano uz devet vrsta propisa (npr. osnivanje poduzeća, uzimanje kredita ili plaćanje poreza). Rezultati projekta omogućuju vlastima da na temelju objektivnih pokazatelja utvrde kako pojednostavniti propise i olakšati poslovanje poduzeća.

U sklopu projekta *Doing Business* redovito se izračunava i pokazatelj *Paying Taxes* - jednostavnost plaćanja poreza za domaća mala ili srednja poduzeća koji se mjeri na temelju:

1. broja pojedinačnih uplata svih poreza poduzeća,
2. vremena potrebnog za ispunjavanje poreznih obveza za tri najvažnije vrste poreza,² te
3. udjela svih poreza u ukupnoj dobiti poduzeća (ukupna porezna stopa).³

Međunarodna usporedba

Godine 2009. najlakše je bilo plaćati poreze na Maldivima, a najteže u Bjelorusiji. Hrvatska je zauzela visoko 42. mjesto od 183 zemlje. Ispred nas se nalaze zemlje iz okruženja poput: Makedonije (33. mjesto) ili Kosova (41.), a lošije su rangirane npr. Bosna i Hercegovina (127.), Srbija (138.) ili Crna Gora (139.).

¹ World Bank Group and PricewaterhouseCoopers „*Doing Business 2011 – Making a Difference for Entrepreneurs*“ 4. studeni 2010. Dostupno na: [<http://www.doingbusiness.org>].

² To su: porez na dobit, PDV ili porez na potrošnju i porezi na rad (porez na dohodak, porezi na platnu listu i sve vrste socijalnih doprinosa). Vrijeme potrebno za ispunjavanje svih poreznih obveza uključuje vrijeme potrebno za pripremu podatka, ispunjenje i podnošenje svih potrebnih poreznih prijava te plaćanje poreza.

³ Porezi koje poduzeće prikuplja za poreznu upravu, a koji ne čine porezni teret poduzeća (poput PDV-a) nisu uključeni.

Tablica 1. Pokazatelji jednostavnosti plaćanja poreza, 2009. (odabrane skupine zemalja)

Pokazatelj	Hrvatska	Prosjeci			
		OECD	EU*	Jugoistočna Europa**	Sve zemlje
1. Broj uplata	17,0	14,2	17,5	51,8	29,9
2. Utrošeno vrijeme (sati)	196,0	199,3	221,8	285,8	282,2
3. Ukupna porezna stopa (%)	32,5	43,0	44,2	25,2	47,8
Porez na dobit (%)	11,4	16,8	13,1	8,1	17,9
Porez na dohodak i doprinosi (%)	19,4	23,3	28,4	14,0	16,3
Ostali porezi (%)	1,7	3,0	2,7	3,1	13,7

* Malta nije obuhvaćena ovim istraživanjem.

** U zemlje Jugoistočne Europe spadaju: Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora, Kosovo i Srbija.

Iz Tablice 1. vidljivo je kako je u Hrvatskoj 2009. malim ili srednjim poduzećima bilo potrebno 17 puta uplatiti porez. Hrvatska je bolje rangirana od prosjeka većine promatranih zemlja. Samo je u zemljama OECD-a malo ili srednje poduzeće trebalo prosječno manje puta platiti porez (14,2 puta) nego u Hrvatskoj (17).

U Hrvatskoj je malo ili srednje poduzeće trošilo 196 sati (24,5 radna dana) za ispunjavanje svih poreznih obveza za tri najvažnija poreza. Prema ovom pokazatelju Hrvatska je bolje pozicionirana od prosjeka svih promatranih skupina zemalja (OECD, EU, Jugoistočna Europa, sve 183 zemlje).

Udio svih poreza u ukupnoj dobiti hrvatskog malog ili srednjeg poduzeća iznosio je 32,5%. Udio poreza na dohodak i obveznih doprinosa u ukupnoj dobiti poduzeća iznosio je 19,4%, udio poreza na dobit 11,4%, a udio ostalih poreza 1,7%. Hrvatska je opet bolje rangirana od prosjeka većine promatranih skupina zemalja. Samo je u zemljama Jugoistočne Europe malo ili srednje poduzeće prosječno imalo manju ukupnu poreznu stopu (25,2%) nego u Hrvatskoj (32,5%). Činjenica je da zemlje Jugoistočne Europe imaju niže stope poreza na dobit i poreza na dohodak (Tablica 2.).

Tablica 2. Porezne stope u odabranim zemljama, 2010 (%)*

	Porez na dobit	Porez na dohodak
Hrvatska	20	do 40
Albanija	10	10**
BiH	10	do 10
Kosovo	10	do 10
Makedonija	10	10**
Crna Gora	9	9**
Srbija	10	do 15

* Stope socijalnih doprinosa nisu prikazane. Teško ih je jednostavno prikazati jer se jako razlikuju za različite vrste obveznika, a nedostaju i podaci za neke zemlje.

** Brojka označava jednostopni porez na dohodak (engl. flat tax).

Izvor: van Boeijen Ostaszewska, O. (ed.). *European Tax Handbook 2010*. Amsterdam: IBFD, 2010.

Prema projektu Svjetske banke *Doing Business* od lipnja 2009. do lipnja 2010. mnoge su promatrane zemlje smanjivale porezne stope (najčešće poreza na dobit). Zašto? Naravno da olakšaju poslovanje poduzećima. Isto tako nedavno istraživanje na uzorku od 55 zemalja pokazalo je kako u zemljama u razvoju, s velikim brojem malih poduzeća koja djelomično posluju u sivoj ekonomiji, sniženje stope poreza na dobit, može pomoći smanjenju sive ekonomije, povećanju broja obveznika poreza na dobit i prihoda od tog poreza.⁴ Na primjer, Koreja je u želji da potakne ekonomski rast u 2009. snizila stopu poreza na dobit s 25% na 22%, te je planira i dalje snižavati. Prihodi od poreza na dobit u 2009. u Koreji porasli su za 11%, a broj registriranih poduzeća u sustavu poreza na dobit za 7%.

⁴ Hibbs and Piculescu, 2010. "Tax Toleration and Tax Compliance: How Governments affects the Propensity of Firms to Enter the Unofficial Economy". *American Journal of Political Science*, 54 (1). Available at: [<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-5907.2009.00415.x/full>].

Zaključak

Iako je Hrvatska visoko pozicionirana, budući da tijekom 2009. nije provodila porezne reforme kojima bi se pojednostavnilo plaćanje poreza, Hrvatska je ustvari pala s 39. mjesta u 2008, na 42. mjesto u 2009. Stoga su kako Hrvatska i dalje ne bi nazadovala nužne reforme poreznog sustava po uzoru na zemlje s boljim pokazateljima.

Budući da Hrvatska ima problema s financiranjem državne potrošnje, razmišljati o smanjenju stope poreza na dobit moguće je samo ako Ministarstvo financija zaključi da bi se na taj način značajno smanjila siva ekonomija, povećao broj obveznika poreza na dobit i prihodi od tog poreza (kao što se dogodilo u Koreji).

Isto tako relativno visoke stope poreza na dohodak i doprinosa za socijalna osiguranja teško je smanjiti, dok se ne smanje rashodi državnog proračuna, posebice za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Budući da je prema Projektu Svjetske banke najveći broj uplata (12) i najviše vremena (96 sati) u Hrvatskoj potrošeno za plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje, može se barem pojednostavniti te propise (npr. uvođenjem elektroničkog načina plaćanja doprinosa za socijalna osiguranja).